

บทที่ 3

ค่าสินไหมทดแทนกรณีที่มีความเสียหายแก่ชีวิต

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443 บัญญัติว่า “ในกรณีทำให้เขาถึงตายนั้น ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ค่าปลงศพ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอันเป็นอย่างอื่น ๆ อีกด้วย

ถ้ามิได้ตายในทันที ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล รวมทั้งค่าเสียหายที่ต้องขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบกิจการงานนั้นด้วย

ถ้าว่าเหตุที่ตายลงนั้นทำให้บุคคลหนึ่งคนใดต้องขาดไว้คู่ภรรยาตามกฎหมายไปด้วยไซ้ ท่านว่าบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

In the case of causing death, compensation shall include funeral and other necessary, expenses.

If death did not ensue immediately, compensation shall include in particular expenses for medical treatment and damages for the loss of earning on disability to work.

If on account of the death any person has been deprived of his legal support, he is entitled to compensation therefor.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 445 บัญญัติว่า “ในกรณีทำให้ถึงตายหรือทำให้เสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยก็ดี ในกรณีทำให้เขาเสียเสรีภาพก็ดี ผู้ต้องเสียหายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกนั้นไซ้ ท่านว่าบุคคลผู้จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อที่เขาต้องขาดแรงงานอันนั้นด้วย”

“In the case of causing death, or of causing injury to the body or health of another, or in the case of deprivation of liberty, if the injured person was bound by law to perform service in favour of a third person in his household or industry, the person bound to make compensation shall compensate the third person for the loss of such service.”

คำอธิบายหมวดแทนกรณีที่มีความเสียหายถึงแก่ความตาย คือ

1. ค่าปลงศพ
2. ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการปลงศพ
3. ค่ารักษาพยาบาล
4. ค่าขาดประโยชน์ในทางทำมาหาได้
5. ค่าขาดไร้อุปการะ
6. ค่าขาดการงานในครัวเรือนหรือในอุตสาหกรรม

ข้อสังเกต

กฎหมายมิได้ให้สิทธิในการเรียกค่าเสียหายทางศีลธรรม เช่น ความเศร้าโศกเศร้าเสียใจ ความรักอาลัยในตัวผู้ตาย (เช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศอังกฤษและเยอรมัน) ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ อีกหลายประเทศยินยอมให้เรียกได้ เช่น ประเทศฝรั่งเศส สวิส จีน ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกาบางรัฐ⁷¹ และศาลไทยก็ได้ปฏิเสธการเรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหายทางศีลธรรมนี้ด้วย (ฎีกาที่ 1742/2499 ประชุมใหญ่, 677/2501, 292/2502, 789/2502, 477/2514)

ค่าปลงศพ

คำว่า “ค่าปลงศพ” หมายถึงค่าใช้จ่ายทุกชนิดในการจัดการศพของผู้ตาย เช่น ค่าโลงศพ ค่าฌิตยา ค่าเครื่องดัดที่ใช้ในงานศพ เงินถวายปัจจัยให้พระที่มาสวดในงานศพ ศาลฎีกาเคยกล่าวว่ากรณีอย่างไรจะเป็นค่าใช้จ่ายในการปลงศพนั้น จะต้องดูจากพฤติการณ์การปลงศพนั้น จะต้องดูจากพฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น ดูตามประเพณีท้องถิ่นทั่ว ๆ ไปว่ามีอะไรบ้าง เพราะประเพณีของศาสนาแต่ละศาสนาไม่เหมือนกัน เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ เป็นต้น

ปัญหาคือ ค่าปลงศพตามมาตรา 443 ที่จะเรียกร้องได้นั้นเป็นสิทธิของบุคคลใด เพราะกฎหมายมิได้บัญญัติไว้โดยตรง ดังนั้นจำเป็นที่ต้องต้องมีหลักเกณฑ์พอสมควรว่าผู้ใดควรจะเป็นผู้

---

⁷¹ นवलพรรณ จ้าวสุวรรณ, “ค่าเสียหายทางศีลธรรม” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทระดับนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517) หน้า 88.

เรียกร้องค่าปลงศพได้ นักนิติศาสตร์บางท่านเห็นว่าบุคคลที่จะเรียกร้องได้นั้นจะเป็นใครก็ได้ที่ได้นั้นที่ได้จัดการศพของผู้ตาย จะเป็นญาติของผู้ตายหรือไม่ ไม่สำคัญ เมื่อจัดงานศพของผู้ตายแล้ว ผู้นั้นก็สามารถเรียกร้องเอาจากผู้กระทำละเมิดได้ แต่นักนิติศาสตร์อีกส่วนหนึ่งเห็นว่า ผู้ที่สามารถเรียกค่าปลงศพตามมาตรา 443 ได้คือผู้ที่มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศพของผู้ตายตามกฎหมาย เช่น ทายาทหรือผู้จัดการมรดก อย่างไรก็ตามประเด็นนี้ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยว่า ผู้ที่สามารถฟ้องเรียกค่าปลงศพจากผู้กระทำละเมิดตามมาตรา 443 นี้มิได้เฉพาะผู้ที่เป็นทายาทของผู้ตายเท่านั้น บุคคลอื่นนอกเหนือจากนี้เรียกไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 477/2514)

คำว่า “ทายาท” คือผู้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายลักษณะมรดก บรรพ 6 ดังนั้นสามีหรือภริยาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือบิดาและบุตรโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ย่อมไม่ใช่ทายาทอย่างไรก็ดี ถ้าบุตรนอกกฎหมายนั้นบิดาได้รับรองแล้วโดยพฤติการณ์ ก็ถือว่าเป็น “ทายาท” ตามมาตรา 1627

บุตรนอกกฎหมาย อาจแบ่งได้ 3 ประเภทคือ

1. บุตรนอกกฎหมายธรรมดา
2. บุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองตามสภาพความเป็นจริง
3. บุตรนอกกฎหมายที่บิดาจดทะเบียนรับรองเป็นบุตร

บุตรนอกกฎหมายธรรมดา ย่อมไม่ใช่ “ทายาท” แต่บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้จดทะเบียนรับรองว่าเป็นบุตร ย่อมเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย จึงถือว่าเป็น “ทายาท” ส่วนบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองตามสภาพความเป็นจริง (รับรองโดยพฤติการณ์) ยังคงอยู่ในฐานะเป็นบุตรนอกกฎหมายอยู่ แต่มาตรา 1627 บัญญัติให้เขามีสิทธิเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย จึงถือได้ว่าเป็น “ทายาท” มีสิทธิรับมรดกผู้ตายได้ และย่อมมีสิทธิเรียกค่าปลงศพได้ นอกจากนั้น บุตรบุญธรรมก็ถือว่าเป็นทายาทของผู้รับบุตรบุญธรรมด้วย (มาตรา 1598/28)

ดังนั้นทายาทโดยธรรมซึ่งมีสิทธิรับมรดกของผู้ตาย ตามมาตรา 1629 จึงเป็นผู้มีสิทธิเรียกร้องค่าปลงศพได้ พี่สาวร่วมบิดามารดาเดียวกับผู้ตายในฐานะทายาท ย่อมเรียกได้ (ฎีกาที่ 2687-2688/2528) และแม้ว่าบิดาและมารดาของเขาทั้งสองจะมีได้ทะเบียนสมรสกันก็เรียกได้ (ฎีกาที่ 4828/2529)

ฎ. 4828/2529 บิดามารดาของโจทก์และผู้ตายจะจดทะเบียนสมรสกันหรือไม่ ไม่ใช่สาระสำคัญที่จะทำให้ความเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาของโจทก์และผู้ตายเปลี่ยนแปลงไป เพราะกฎหมายมิได้กำหนดว่าการเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องให้บิดามารดาจดทะเบียนสมรสกันด้วย จึงต้องถือความเป็นพี่น้องกันตามความเป็นจริง เมื่อบิดามารดาถึงแก่กรรมและผู้ตายไม่มีผู้สืบสันดาน โจทก์ซึ่งเป็นทายาทลำดับที่ 3 ของผู้ตาย จึงเป็นผู้จัดการศพของผู้ตาย และมีอำนาจฟ้องให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันได้แก่ ค่าปลงศพ เพราะเหตุที่ลูกจ้างของจำเลยขับรถชนผู้ตายได้

บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ทายาท แม้ว่าจะเป็นญาติ เพื่อนสนิท ซึ่งเป็นผู้จัดการปลงศพผู้ตาย ก็เรียกไม่ได้ สมาชิกภาพนิกจตาย ฆาปนกิจก็เรียกไม่ได้แม้ว่าจะได้จ่ายค่าปลงศพไปแล้ว

- บุคคลซึ่งไม่มีสิทธิเรียกค่าปลงศพ ได้แก่
  1. บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ทายาท (แม้ว่าจะเป็นญาติ เพื่อนสนิท หรือเป็นผู้จัดการปลงศพผู้ตาย)
  2. สามีภริยาที่มีได้จดทะเบียนสมรส (แม้ว่าจะอยู่กินกันฉันท์สามีภริยาโดยเปิดเผย)
  3. บุตรนอกกฎหมายที่บิดามีได้รับรอง
  4. บิดาของบุตรนอกกฎหมาย (ไม่ว่าจะได้รับรองบุตรแล้วหรือไม่ก็ตาม เพราะบุตรไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่มีสิทธิเป็นผู้สืบสันดานของผู้ตาย)
  5. ผู้รับบุตรบุญธรรม (นักนิติศาสตร์บางท่านมีความเห็นว่าไม่น่าเรียกได้ โดยอ้างมาตรา 1598 บางท่านมีความเห็นว่าน่าจะเรียกได้ โดยอ้างว่ามาตรา 1598 เป็นเรื่องสิทธิในการรับมรดกเท่านั้น)

ข้อสังเกต

ค่าปลงศพอาจเรียกล่วงหน้าได้ โดยปกติเมื่อทายาทจัดการปลงศพผู้ตายไปแล้วจึงจะเรียกค่าปลงศพจากผู้ทำละเมิด แต่ถึงแม้ยังมิได้ปลงศพเพราะไม่มีเงินหรือยังไม่พร้อมก็มีสิทธิเรียกค่าปลงศพล่วงหน้าจากผู้ทำละเมิดได้ซึ่งศาลมีอำนาจกำหนดให้ตามสมควร (ฎีกาที่ 913/2506, 143-144/2521)

ค่าปลงศพเรียกได้ตามฐานะของผู้ตายและทายาทประกอบด้วยธรรมเนียมประเพณี ถ้าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินสมควร ศาลย่อมกำหนดให้ตามสมควรมิใช่ว่าจ่ายไปเท่าไรก็เรียกได้ทั้งหมด (ฎีกาที่ 1648/2509, 1617/2521) แม้โจทก์นำสืบค่าใช้จ่ายได้ไม่แน่นอน ศาลก็มีอำนาจกำหนดให้ได้ตามสมควร (ฎีกาที่ 1553-1555/2520)

ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น

คำว่า “ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น” หมายความว่า ค่าใช้จ่ายอื่นใดนอกเหนือจากค่าปลงศพ ปัญหาคือค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่นจะมีอะไรบ้าง มาตรา 443 ไม่ได้วางหลักไว้ว่าค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่นมีอะไรบ้าง เพราะฉะนั้นการจะถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่นอันจะเรียกร้องได้นั้น จะต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป กรณีไหนจำเป็นหรือไม่จำเป็น ซึ่งในเรื่องนี้เป็นดุลพินิจของศาลวินิจฉัยโดยคำนึงถึงพฤติการณ์อื่น ๆ ประกอบด้วย

ตัวอย่างกรณีที่ศาลตัดสินให้เรียกได้

1. ค่าซื้อที่ฝังศพและทำวงชู้ ค่าของเช่น ไม้ศพ ค่าอาหารเครื่องต้มเลี้ยงแขกก่อนนำศพไปสุสานและอื่น ๆ ตามประเพณีจัดการศพเงินตามฐานานุรูปของผู้ตาย (ฎีกาที่ 533/2506)
2. ค่าพาหนะในการที่บิดามารดาและญาติของผู้ตายไปจัดการศพ (ฎีกาที่ 574/2506)
3. ค่าพิมพ์หนังสือแจกในงานศพ ค่าทำเจดีย์บรรจุอัฐิผู้ตาย ตามสมควรแก่ฐานะของผู้ตาย (ฎีกาที่ 2707/2516)
4. ค่าส่งศพผู้ตายกลับประเทศภูมิลำเนา (ฎีกาที่ 2023/2522)

ตัวอย่างกรณีที่ศาลตัดสินว่าเรียกไม่ได้

1. ค่าสร้างกุฏิทำบุญให้ผู้ตาย (ฎีกาที่ 638/2462)
2. ค่าใช้จ่ายในการทำบุญร้อยวัน สร้างศาลาวัดทำบุญผู้ตาย (ฎีกาที่ 533/2516, 2549/2530)
3. ค่าซื้อสุราเลี้ยงแขก (ฎีกาที่ 2549-50/2530) ค่ารถรับส่งแขกที่มาช่วยงานศพ (ฎีกาที่ 2473/2526)

4. ค่าสร้างอนุสาวรีย์ไว้ระดุกผู้ตาย ค่าจ้างคนเฝ้าบ้านขณะจัดการศพ ค่าขาดรายได้ของบิดาผู้ตายขณะจัดการศพ (ฎีกาที่ 1437/2526)

ค่ารักษาพยาบาลก่อนตาย

การฟ้องเรียกค่ารักษาพยาบาล ตามมาตรา 443 นี้ จะฟ้องได้ก็ต่อเมื่อมีการรักษาพยาบาลกันจริง ๆ ในการฟ้องคดีโจทก์จะต้องนำหลักฐานจากใบเสร็จรับเงินค่ารักษาพยาบาลสำเนาพร้อมเข้าในสำเนาฟ้อง เพื่อให้ศาลได้พิเคราะห์ดูว่าเสียค่าใช้จ่ายไปเท่าไร จึงต้องมีการรักษากันจริง ๆ แต่ถ้าตายโดยทันทีโดยไม่ได้มีการรักษาพยาบาล จะฟ้องตามมาตรา 443 ไม่ได้

การเรียกร้องค่ารักษาพยาบาลก่อนตายนี้ แม้ว่าผู้ตายจะเป็นผู้มีสิทธิได้เบิกค่ารักษาอยู่แล้ว ไม่ว่าจะจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ บริษัท ห้างร้าน หรือจากการทำสัญญาประกันชีวิต ก็ไม่เป็นการตัดสิทธิในการที่จะเรียกร้องค่ารักษาพยาบาลนี้ได้ เพราะการที่ได้เบิกนั้นก็เพียงเงินสวัสดิการที่ผู้ตายมีสิทธิได้รับ ไม่อาจปลดเปลื้องความรับผิดชอบของผู้ทำละเมิด (ฎีกาที่ 2258/2527, 174/2528, 2445/2519 (ประชุมใหญ่))

ข้อสังเกต

ในอดีตเคยมีฎีกาที่ 884/2515, 632/2519 ตัดสินไว้ว่า เรียกอีกไม่ได้

ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ก่อนตาย

ค่าสินไหมทดแทนในกรณีนี้ จะเรียกไม่ได้ถ้าผู้ถูกทำละเมิดถึงแก่ความตายทันที กฎหมายยินยอมให้เรียกได้เฉพาะกรณีที่ในช่วงเวลานับตั้งแต่วันที่ถูกทำละเมิดจนถึงวันถึงแก่ความตาย ช่วงเวลานั้นผู้ตายขาดประโยชน์ทำมาหาได้ เพราะไม่สามารถประกอบการทำงานไปในจำนวนเท่าใด ทายาทย่อมมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วนนี้ได้

ค่าขาดไร้อุปการะ

สิทธิการเรียกค่าขาดไร้อุปการะเลี้ยงดูนี้ เกิดขึ้นได้เฉพาะกรณีที่ผู้ถูกทำละเมิดถึงแก่ความตายแล้วเท่านั้น กรณีที่เพียงแต่เสียหายต่อร่างกายถึงแม้ว่าจะถึงขั้นทุพพลภาพก็ใช้สิทธิเรียกค่าขาดไร้อุปการะตามมาตรา 443 ไม่ได้

สิทธิที่จะได้รับอุปการะเลี้ยงดูเป็นสิทธิตามกฎหมาย จึงต้องคำนึงว่าผู้ตายเคยมีหน้าที่ตามกฎหมายในการต้องอุปการะเลี้ยงดูผู้ใดหรือไม่ (ดูกฎหมายลักษณะครอบครัว) ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นจริงว่า จะมีการอุปการะเลี้ยงดูกันอยู่ในขณะนั้นหรือไม่ (ฎีกาที่ 1742/2499, 215/2513, 412-413/2515, 2361/2516) และไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าผู้ตายจะมีความสามารถในการอุปการะเลี้ยงดูหรือไม่ (ฎีกาที่ 412-413/2515, 2361/2515, 3474/2529)

● **ผู้มีสิทธิเรียกค่าขาดไร้อุปการะ**

1. สามีภริยาที่ถูกต้องตามกฎหมาย (มาตรา 1461)
2. บิดามารดาที่ถูกต้องตามกฎหมาย (มาตรา 1563)
  - มารดาเป็นมารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของบุตรเสมอ (มาตรา 1546)
  - บิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย คือ
    1. บิดาจดทะเบียนสมรสกับมารดา (มาตรา 1536, 1547)
    2. บิดาจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร (มาตรา 1547)
    3. ศาลพิพากษาให้เป็นบิดา (มาตรา 1547) (แต่ถ้าศาลพิพากษาภายหลังจากบิดาถูกทำละเมิด ถึงแก่ความตาย ไม่มีสิทธิเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดู (ฎีกาที่ 2255/2515)
  - บิดามารดามีสิทธิเรียกค่าขาดไร้อุปการะได้โดยไม่มีเงื่อนไขเรื่องอายุ
3. บุตรผู้เยาว์ (มาตรา 1564 วรรคแรก)
  - บุตรนอกกฎหมาย ไม่มีสิทธิได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบิดา แม้เป็นบุตรนอกกฎหมายซึ่งบิดาได้รับรองแล้วตามมาตรา 1627 ซึ่งมีสิทธิได้รับมรดกของบิดานั้น แต่ก็ไม่มีสิทธิได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบิดา (ฎีกาที่ 2601/2492) เว้นแต่บิดามารดาได้สมรสกันภายหลังหรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร (มาตรา 1547) ทั้งนี้ต้องก่อนเวลาที่บิดาถูกทำละเมิดถึงแก่ความตาย เพราะถ้าศาลพิพากษาว่าเป็นบุตรภายหลังจากบิดาถูกทำละเมิดถึงแก่ความตายแล้ว บุตรนั้นก็ไม่มีสิทธิเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูจากผู้ทำละเมิด (ฎีกาที่ 2255/2515)
  - บุตรบุญธรรม มีสิทธิได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากผู้รับบุตรบุญธรรมเพราะมีฐานะเช่นเดียวกับบุตร (มาตรา 1598/28)

- บุตรชอบด้วยกฎหมายซึ่งไปเป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่น ไม่สูญเสียสิทธิและหน้าที่ในครอบครัวที่ได้กำหนดมา จึงมีสิทธิได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบิดามารดาเดิม (มาตรา 1598/28)

4. บุตรทพพลภาพซึ่งหาเลี้ยงตนเองไม่ได้ (มาตรา 1564) แม้บุตรนั้นบรรลุนิติภาวะแล้วก็เรียกได้ (ถ้าหากทพพลภาพแต่ยังหาเลี้ยงตนเองได้ ก็เรียกค่าขาดไร้อุปการะไม่ได้)

5. ผู้รับบุตรบุญธรรม (มาตรา 1598/28) เพราะบุตรบุญธรรมมีฐานะอย่างเดียวกับบุตร (แต่นักนิติศาสตร์บางท่านมีความเห็นว่ามันน่าจะเรียกได้ เพราะแม้ว่าเป็นการรับมรดกของบุตรบุญธรรม ผู้รับบุตรบุญธรรมก็ยังไม่สามารถรับได้ การเรียกค่าขาดไร้อุปการะจึงไม่น่าเรียกได้)

ข้อสังเกต

กรณีที่ผู้ตายมีหน้าที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูบุคคลหลายคน บุคคลเหล่านั้นทุกคนต่างมีสิทธิเรียกร้องได้

● ผู้ไม่มีสิทธิเรียกค่าขาดไร้อุปการะ

1. บิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
2. บุตรชอบด้วยกฎหมายที่บรรลุนิติภาวะแล้ว (เว้นแต่ทพพลภาพ)
3. บุตรนอกกฎหมาย (แม้ว่าบิดาจะได้รับรองโดยพฤติการณ์แล้วก็ตาม)

ฎ. 11446/2513 การที่ผู้ตายคือบิดาไปแจ้งทะเบียนคนเกิดว่า เด็กชายแดงเป็นบุตรของตนนั้นเป็นการรับรองโดยพฤติการณ์ตามมาตรา 1627 สถานะภาพของเด็กชายแดงก็ยังถือว่าเป็นที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอยู่ เพราะฉะนั้นเด็กชายแดงจะฟ้องเรียกค่าขาดไร้อุปการะจากผู้ละเมิดไม่ได้ การไปแจ้งทะเบียนคนเกิดไม่ใช่การรับรองว่าเป็นบุตรของตน เพียงแต่ไปแจ้งทะเบียนว่าเป็นบุตรของตน ไม่ใช่การรับรองว่าเด็กนั้นเป็นบุตรของตนซึ่งต่างกัน การแจ้งทะเบียนคนเกิดเป็นการรับรองโดยพฤติการณ์ สถานะภาพยังไม่ชอบด้วยกฎหมายอยู่

4. สามีภริยาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

• การคำนวณค่าขาดไร้อุปการะ

1. ให้พิจารณาตามความหวังที่มีเหตุผลว่าผู้ตายน่าจะจะมีชีวิตอยู่ให้การอุปการะเลี้ยงดูต่อไปได้เป็นเวลานานเท่าใด แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินระยะเวลาที่ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับการอุปการะเลี้ยงดู (เช่นบุตรมีสิทธิได้รับค่าขาดไร้อุปการะไม่เกินวันที่ตนบรรลุนิติภาวะ) (ฎีกาที่ 2473/2526, 2959/2529)

ฎ.2959/2529 การกำหนดค่าขาดไร้อุปการะต้องพิจารณาถึงโอกาสแห่งการมีชีวิตของผู้ขอด้วยเมื่อโจทก์อายุ 90 ปีเศษขณะยื่นฟ้อง และถึงแก่กรรมเมื่ออยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ค่าขาดไร้อุปการะจึงต้องกำหนดคน้อยลง

ค่าขาดไร้อุปการะเป็นค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องจากการละเมิดเช่นเดียวกับค่าเสียหายอื่น และถือว่าจำนวนผิดนัดมาแต่เวลาที่ทำละเมิด

2. ค่าขาดไร้อุปการะ อาจจะจ่ายเป็นงวด ๆ หรือจ่ายครั้งเดียวเลยก็ได้ (ฎีกาที่ 292/2502, 1411-1412/2524)

3. คิดดอกเบี้ยจากค่าขาดไร้อุปการะที่คำนวณได้ ในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี (ฎีกาที่ 829/2509, 2316/2515, 174/2528, 2959/2529)

ก่อนปี พ.ศ. 2509 ศาลเห็นว่าค่าขาดไร้อุปการะเป็นค่าเสียหายในอนาคต จึงเรียกดอกเบี้ยในเงินค่าสินไหมทดแทนนี้ไม่ได้ (ฎีกาที่ 928/2507) อย่างไรก็ตามฎีกาที่ 829/2509 ซึ่งวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ เห็นว่าเงินค่าขาดไร้อุปการะเป็นเงินที่จำเลยต้องชดใช้ในปัจจุบันตามที่ศาลได้คำนวณไว้แล้ว จึงเป็นหนี้ในอนาคตอันมีจำนวนแน่นอน สามารถคิดคำนวณดอกเบี้ยได้จึงให้คิดดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ศาลพิพากษา แต่ศาลฎีกาซึ่งวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ในฎีกาที่ 2316/2515 เห็นว่า การที่ศาลกำหนดจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนให้จำเลยชดใช้นั้น มิใช่ว่าโจทก์ได้รับความเสียหายตั้งแต่วันพิพากษา ศาลเป็นแต่กำหนดค่าเสียหายที่โจทก์ได้รับความเสียหายดอกเบี้ยตั้งแต่วันผิดนัด อย่างไรก็ตาม อาจสรุปได้ว่า แนวคำพิพากษาของศาลปัจจุบันยินยอมให้เรียกดอกเบี้ยจากค่าขาดไร้อุปการะได้ ส่วนจะเรียกได้ตั้งแต่วันที่ไหนนั้นก็คงต้องถือคำพิพากษาหลังสุดเป็นบรรทัดฐาน ฎีกาที่ 717/2536 การที่ ว. กระทำละเมิดเป็นเหตุให้ ป. บุตรโจทก์ถึงแก่ความตาย โจทก์ผู้เป็นบิดาจึงขาดไร้อุปการะเลี้ยงดู ย่อมมีสิทธิได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูอันเป็นค่าสินไหมทดแทนส่วนหนึ่งตามกฎหมาย โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าในขณะนั้นผู้ตายได้อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาหรือไม่

ฎีกาที่ 230-231/2538 โจทก์ร่วมซึ่งเป็นมารดาผู้ตายจะมีสิทธิได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูจากผู้ตายหรือไม่อย่างไร เป็นสิทธิเฉพาะตัวของโจทก์ร่วม ไม่เกี่ยวกับสิทธิของโจทก์ที่ 1 ซึ่งเป็นบิดาของผู้ตาย และคดีฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยในมูลละเมิดไปแล้ว หากโจทก์ร่วมจะฟ้องคดีเอง โจทก์ร่วมจะต้องฟ้องภายในอายุความ การที่โจทก์ร่วมยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมมีผลเสมือนเป็นการฟ้องคดี เมื่อนับจากวันเกิดเหตุเป็นเวลาเกิน 1 ปี แล้ว คดีของโจทก์ร่วมจึงขาดอายุความ

ค่าขาดแรงงานในครัวเรือนหรือในอุตสาหกรรม

บทกำหนดให้เรียกค่าสินไหมทดแทนกรณีตายเป็นค่าขาดแรงงานในครัวเรือนหรือในอุตสาหกรรมตามมาตรา 445 นี้เป็นบทบัญญัติพิเศษที่ให้สิทธิแก่บุคคลอื่นในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ โดยที่บุคคลนั้นมีใช่เป็นผู้เสียหายโดยตรงจากการถูกระงับละเมิด แต่เป็นผู้เสียหายโดยทางอ้อม การเป็นผู้เสียหายโดยอ้อมก็เพราะเหตุว่ามีการละเมิดและผลแห่งการละเมิดอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกระงับละเมิดนั้นส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นด้วย เมื่อบุคคลอื่นนั้นได้รับผลกระทบก็ย่อมเป็นผู้เสียหายไปด้วย

มาตรานี้จึงมิใช่เป็นบทบัญญัติสำหรับตัวผู้เสียหายโดยตรงในการเรียกร้อง หากแต่เป็นสิทธิของบุคคลผู้ต้องขาดการงานในครัวเรือนหรือในอุตสาหกรรมไปเพราะเหตุที่ผู้ถูกระงับละเมิดไม่อาจทำการงานให้แก่เขาได้ เช่น ก่อนตายผู้ถูกระงับละเมิดเคยทำงานให้แก่เขา เมื่อต่อมาผู้ถูกระงับละเมิดถึงแก่ความตายเพราะเหตุละเมิด แรงงานที่เขาเคยได้รับก็ขาดไป จึงเรียกสั้น ๆ ได้ว่าเป็นค่าขาดแรงงาน

ค่าขาดแรงงานในมาตรา 445 มีอยู่ 2 กรณี

1. การขาดแรงงานในครัวเรือน ผู้ตายซึ่งมีความผูกพันตามกฎหมายต้องทำการงานในครัวเรือน คือ

1.1 สามีภรรยา

1.2 ผู้ใช้อำนาจปกครองกับบุตรผู้เยาว์

ทั้ง 2 กรณีเป็นเรื่องการทำงานให้เป็นคุณแก่กันในครัวเรือน กฎหมายกำหนดว่าสามีภรรยาต้องช่วยเหลืออุปการะซึ่งกันและกัน เช่น ภริยามีหน้าที่ทำงานในบ้านทั้งหมด ฉะนั้นถ้าภริยา

ถูกตะเมิดถึงแก่ความตายก็ไม่มีใครทำงานในบ้าน ต้องจ้างคนใช้มาทำงานแทน เช่นนี้ ถือว่าเป็นการขาดแรงงานในครัวเรือน

กรณีผู้ใช้อำนาจปกครองกับบุตรผู้เยาว์ กฎหมายครอบครัวบัญญัติให้ผู้ใช้อำนาจปกครองมีอำนาจที่จะให้บุตรทำการงานตามความจำเป็นและฐานะานุรูป (มาตรา 1567 (3))

สรุป สามีภริยาและผู้ใช้อำนาจปกครองกับบุตรผู้เยาว์ มีอำนาจที่จะเรียกร้องค่าขาดแรงงาน เช่น ภริยาตายไป สามีก็ฟ้องเรียกค่าขาดแรงงานตามมาตรา 445 หรือบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์ตายไป บิดามารดาก็ฟ้องเรียกค่าขาดแรงงานตามมาตรา 445 ได้

ปัญหาว่าถ้าบิดามารดาตายไปบุตรเรียกค่าขาดแรงงานจะได้หรือไม่ เห็นว่าน่าจะไม่ได้ เพราะกฎหมายมิได้บัญญัติว่าบุตรมีอำนาจให้บิดามารดาทำการงานตามฐานะานุรูป แต่กฎหมายบัญญัติให้เฉพาะสามีภริยา ผู้ใช้อำนาจปกครองต่อผู้เยาว์ ที่มีอำนาจที่จะให้บุตรผู้เยาว์ทำการงานตามฐานะานุรูปแห่งตน

- 2 การขาดการงานในอุตสาหกรรม ความผูกพันตามกฎหมายที่ต้องทำการงานในอุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก หมายถึงว่า เป็นการผูกพันตามสัญญา ตามระเบียบปฏิบัติ ตามหน้าที่ราชการ ซึ่งผู้ตายจะต้องทำการงานให้แก่หน่วยงานใด และหน่วยงานเหล่านั้นไม่ได้รับแรงงานจากบุคคลนั้นๆ แต่กลับจะต้องเสียค่าใช้จ่ายไปสำหรับบุคคลนั้น โดยไม่ได้รับแรงงานตอบแทน เนื่องจากบุคคลนั้นถูกกระทำละเมิดในระหว่างที่ต้องมีหน้าที่ในการทำการงาน

ตัวอย่างคำพิพากษาคดีเรียกร้องค่าขาดการงาน

ฎ. 2361/2515 เมื่อครั้งยังมีชีวิต ภริยาเป็นแม่บ้านจัดการบ้านเรือนด้วยตนเอง ภริยาถูกทำละเมิดตาย สามีต้องจ้างคนทำงานแทนภริยา ทำหน้าที่ซักผ้า ถูบ้าน เป็นการขาดการงานในครัวเรือน สามีเรียกได้ แต่ก็เรียกได้จนถึงวันมีภริยาใหม่

ฎ. 584-585/2513 ผู้ตายเป็นลูกจ้างโรงงานอุตสาหกรรม ถูกทำละเมิดยังไม่ตายทันที เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล 1 เดือนจึงตาย ระหว่างนั้นนายจ้างต้องจ้างค่าจ้างให้โดยไม่ได้รับการทำงานตอบแทน นายจ้างยอมมีสิทธิเรียกเงินที่จ่ายไปได้ ถ้าลูกจ้างตายทันทีสัญญาแรงงานระงับจึงเรียกไม่ได้

ฎ. 1047/2522 ลูกจ้างของโจทก์ได้รับอันตรายถึงบาดเจ็บและตาย เพราะการกระทำของจำเลย โจทก์ต้องขาดแรงงานระหว่างลูกจ้างบาดเจ็บ ต้องจ่ายเงินเดือนระหว่างลูกจ้างปฏิบัติงานไม่ได้ โรงงานต้องหยุดกิจการเพราะขาดแรงงาน โจทก์มีสิทธิเรียกร้องได้ตามมาตรา 445 แต่เงินที่โจทก์จ่ายให้ลูกจ้างตามกฎหมายแรงงาน โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกร้อง เพราะไม่มีกฎหมายรับรองสิทธิ และเป็นคนละเรื่องกับการขาดแรงงานในมูลละเมิด

ฎ. 2664/2525 เรียกค่าทดแทนแรงงานเพื่อบุคคลภายนอกกรณีลูกจ้างตาย ไม่ได้ แต่ถ้าเพียงบาดเจ็บก็สามารถเรียกค่าขาดแรงงานได้ เช่น จ่ายเงินเดือนในระหว่างบาดเจ็บซึ่งเป็นหน้าที่ตามกฎหมาย แต่นายจ้างจะเรียกค่ารักษาพยาบาลไม่ได้เพราะเป็นเรื่องของลูกจ้าง

ฎ. 3983/2528 ลูกจ้างมีความผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องทำงานให้เป็นคุณแก่นายจ้างเมื่อลูกจ้างถูกทำละเมิดจนได้รับบาดเจ็บไม่สามารถทำงานให้นายจ้างได้ นายจ้างย่อมขาดแรงงานและมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้ทำละเมิดหรือนายจ้างของผู้ทำละเมิด โดยคำนวณให้เท่ากับจำนวนค่าจ้างที่นายจ้างชำระให้ลูกจ้าง

คำถามท้ายบท

ข้อ 1 ชาวถูกเจ็บหวะกระทำละเมิดถึงแก่ความตาย ชาวอยู่กินกันแฉง โดยมีได้จดทะเบียนสมรส มีบุตร 2 คน คือ คำ และฟ้า อายุ 21 ปี และ 19 ปีโดยลำดับ แต่ชาวได้จดทะเบียนว่าคำและฟ้าเป็นบุตรโดยชอบของตน ชาวได้ส่งเสียอุปการะเลี้ยงดูแฉง คำและฟ้า มาโดยตลอด โดยเฉพาะคำและฟ้านั้นก่อนชาวจะตายได้ส่งเสียให้ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและยังไม่จบการศึกษา นอกจากนั้นชาวยังได้รับอุปการะเลี้ยงดูอายุ 18 ปี หลานของตนซึ่งเกิดจากมวงพี่สาวของชาวโดยได้ส่งเสียให้ศึกษาอยู่ที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และยังไม่จบการศึกษาเช่นกัน แฉง คำ ฟ้า และเหลือง จะฟ้องร้องเรียกค่าปลงศพและค่าขาดไว้อุปการะเลี้ยงดูจากเขียวได้หรือไม่เพราะเหตุใด

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443

วินิจฉัย

1. แดงเป็นภรรยาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่อาจฟ้องร้องเรียกค่าปลงศพและค่าขาดไว้
อุปการะเลี้ยงดูได้
2. ดำเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นทายาทโดยธรรม มีสิทธิฟ้องร้องเรียกค่าปลงศพได้
เพราะค่าปลงศพเป็นมรดก ทายาทมีสิทธิเรียกร้องแต่ดำไม่มีสิทธิฟ้องร้องค่าขาดไว้
อุปการะเลี้ยงดู เพราะดำเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายก็จริง แต่ดำอายุ 21 ปีแล้ว บิดา
มารดาไม่มีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตรเฉพาะแต่เป็นผู้เยาว์เท่านั้น กรณีไม่ปรากฏว่าดำเป็นผู้
ทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองมิได้
3. ฟ้าเรียกได้ทั้งค่าปลงศพ และค่าขาดไว้อุปการะเลี้ยงดู สำหรับค่าปลงศพนั้นมีเหตุผล
เช่นเดียวกับดำ ส่วนค่าขาดไว้อุปการะเลี้ยงดูนั้น ฟ้าเรียกได้เนื่องจากฟ้าเป็นบุตรโดย
ชอบด้วยกฎหมาย และตนเองยังไม่บรรลุนิติภาวะ ชาวบิดาจึงมีหน้าที่ตามกฎหมายต้อง
อุปการะเลี้ยงดูฟ้า
4. เหลียงเป็นเพียงผู้อยู่ในความอุปการะตามความจริงของขาว ไม่มีฐานะเป็นทายาทหรือ
ผู้สืบสันดาน ไม่มีฐานะเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่ามีการจด
ทะเบียนรับเป็นบุตรบุญธรรม เหลียงจึงฟ้องร้องเรียกค่าปลงศพ และค่าขาดไว้อุปการะ
เลี้ยงดูมิได้

ข้อ 2 นายเทพกับนางเทวีอยู่กินด้วยกันฉันท์สามีภรรยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสเกิดบุตรหนึ่งคน
คือเด็กชายแดง ในตอนที่เด็กชายแดงเกิดใหม่ ๆ นายเทพได้แจ้งทะเบียนคนเกิดว่าเด็กชายแดงเป็น
บุตร และได้อุปการะเลี้ยงดูตลอดมา หลังจากเด็กชายแดงอายุได้ 13 ปี นายเทพได้ไปจดทะเบียนรับ
เด็กชายขาวเป็นบุตรบุญธรรม นอกจากนั้นนายเทพยังได้รับเด็กชายดำซึ่งเป็นน้องคนสุดท้องร่วม
บิดามารดาเดียวกับนายเทพมาอุปการะเลี้ยงดู ต่อมานายสิงห์ขับรถยนต์โดยประมาทชนนายเทพถึง
แก่ความตาย ดังนี้เด็กชายแดง เด็กชายขาว และเด็กชายดำจะฟ้องเรียกค่าปลงศพและค่าขาดไว้
อุปการะจากนายสิงห์ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443

วินิจฉัย กรณีเด็กชายแดง ตามปัญหาเด็กชายแดงเป็นบุตรที่เกิดจากนายเทพกับนางเทวีโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส เด็กชายแดงจึงเป็นบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือบุตรนอกกฎหมาย การที่นายเทพได้แจ้งทะเบียนคนเกิดว่าเด็กชายแดงเป็นบุตรของตนนั้นถือได้ว่านายเทพได้รับรองโดยพฤติการณ์ ซึ่งส่งผลให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1627 และเมื่อถือว่าเป็นผู้สืบสันดานแล้วก็ย่อมถือว่าเป็นทายาทโดยธรรม ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1629(1) ดังนั้น เด็กชายแดงฟ้องเรียกค่าปลงศพจากนายสิงห์ได้ (ฎีกาที่ 14/2517)

กรณีค่าขาดไร้อุปการะนั้น เด็กชายแดงเรียกไม่ได้ เพราะเด็กชายแดงเป็นเพียงบุตรนอกสมรสของนายเทพ ถึงแม้ว่านายเทพได้แจ้งทะเบียนคนเกิดว่าเด็กชายแดงเป็นบุตรและอุปการะเลี้ยงดูตลอดมาก็ไม่ทำให้เด็กชายแดงเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะบุตรนอกสมรสจะกลายเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายได้ก็โดยวิธีการในมาตรา 1547 เท่านั้น เด็กชายแดงคงมีฐานะเป็นเพียงบุตรที่นายเทพได้รับรองโดยพฤติการณ์ตามมาตรา 1627 มีสิทธิที่จะได้รับค่าปลงศพในฐานะเป็นทายาท ตามมาตรา 1629(1) เท่านั้น แต่ไม่มีสิทธิฟ้องเรียกค่าขาดไร้อุปการะ (ฎีกาที่ 1146/2513)

กรณีเด็กชายขาว ตามปัญหาเด็กชายขาวเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่ง ป.พ.พ. มาตรา 1598/28 บัญญัติว่า “บุตรบุญธรรมย่อมมีฐานะอย่างเดียวกับบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรม...” เมื่อบุตรบุญธรรมมีฐานะอย่างเดียวกับบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรม ดังนั้น เด็กชายขาวจึงฟ้องเรียกค่าปลงศพและค่าขาดไร้อุปการะจากนายสิงห์ได้

กรณีเด็กชายดำ ตามปัญหาเด็กชายดำเป็นน้องของนายเทพ เด็กชายดำจึงเป็นทายาทโดยธรรมของนายเทพด้วย ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1629(3) ดังนั้นเมื่อเด็กชายดำเป็นทายาท จึงมีสิทธิฟ้องเรียกค่าปลงศพจากนายสิงห์ได้

ส่วนค่าขาดไร้อุปการะนั้น เด็กชายดำฟ้องเรียกจากนายสิงห์ไม่ได้ เพราะบุคคลผู้มีสิทธิฟ้องเรียกค่าขาดไร้อุปการะได้ตามมาตรา 443 มี 2 ประเภท คือ สามภรรยา กับบิดามารดา กับบุตร เท่านั้น เด็กชายดำเป็นเพียงน้องชายของนายเทพผู้ตาย จึงไม่มีสิทธิฟ้องเรียกค่าขาดไร้อุปการะดังกล่าว

ข้อ 3. ทรัพย์เป็นเจ้าของรถยนต์โดยสาร และได้นำรถเข้าประกอบการขนส่งร่วมกับบริษัทเดินรถ โดยสารปลอดภัยจำกัด โดยตามข้อสัญญาการเข้าร่วมในเส้นทางระบุดผลประโยชน์จากการใช้รถยนต์โดยสารดังกล่าวซึ่งกันและกัน นายเต้าจะเป็นลูกจ้างของบริษัทหน้าหน้าที่ขับรถโดยสารคันดังกล่าว

กล่าว วันเกิดเหตุ นายเต๊ะขับรถด้วยความเร็วสูงเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดและได้ขับแซง ขึ้นหน้ารถยนต์คันหนึ่งและถื่นไถลมาชนรถยนต์คันที่นายคู่ย์ขับมาตามปกติ เป็นเหตุให้นายคู่ย์ถึงแก่ความตายทันที ดังนี้ หากเด็กชายตุ้มมาปรึกษาท่านว่า เด็กชายตุ้มเป็นบุตรของนายคู่ย์และนางตุ้ม โดยบิดามารดาของเขานั้นมิได้จดทะเบียนสมรสกัน แม้ว่าจะได้อยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยเปิดเผย อีกทั้งเด็กชายตุ้มก็ใช้นามสกุลของนายคู่ย์ด้วย แต่นายคู่ย์ก็มีเคยส่งเสียเลี้ยงดูเด็กชายตุ้มแต่อย่างใด ดังนี้เด็กชายตุ้มจะฟ้องร้องเรียกจากนายเต๊ะ นายธวัช และบริษัทเดินรถโดยสารปลอดค้ายจำกัด ทั้งสามรายให้รับผิดชอบในค่าขาดไว้รูปการะได้หรือไม่ อย่างไร

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420, 425, 443

วินิจฉัย การที่นายเต๊ะขับรถด้วยความเร็วสูงเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด เป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ เมื่อเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายถึงแก่ความตายแก่นายคู่ย์ จึงเป็นความรับผิดชอบเพื่อละเมิดอันเกิดจากการกระทำของตนเองตามมาตรา 420

เมื่อนายเต๊ะเป็นลูกจ้างของธวัชเจ้าของรถยนต์และได้ขับรถเพื่อรับส่งคนโดยสารจึงเป็นการทำงานเพื่อนายจ้าง เมื่อก่อให้เกิดความเสียหายในขณะนั้น การกระทำละเมิดของนายเต๊ะจึงเป็นการกระทำไปในทางการที่จ้าง ซึ่งนายจ้างจะต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างด้วย ดังนั้น ธวัชจึงต้องร่วมรับผิดชอบกับนายเต๊ะด้วย อันเป็นความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของผู้อื่น ตามมาตรา 425

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายเต๊ะมิได้เป็นลูกจ้างของบริษัทเดินรถโดยสาร แต่เมื่อปรากฏว่าทางบริษัทฯ ได้อนุญาตให้นายจ้างของนายเต๊ะนำรถยนต์โดยสารคันเกิดเหตุเข้าร่วมแล่นในเส้นทางตามสัญญา และมีคำตอบแทนการนำรถเข้าร่วมแล่น การเดินรถดังกล่าวจึงเป็นกิจกรรมร่วมกันระหว่างบริษัทฯ และธวัชนายจ้างของนายเต๊ะ ฉะนั้น การที่นายเต๊ะขับรถโดยประมาทเลินเล่อโดยรับจ้างธวัช ซึ่งเป็นการกระทำละเมิดของลูกจ้างในทางการที่จ้างของธวัช จึงเป็นการกระทำของลูกจ้างในทางการที่จ้างของบริษัทเดินรถโดยสารปลอดค้ายจำกัดด้วย บริษัทฯ จึงต้องร่วมรับผิดชอบกับนายเต๊ะและธวัชด้วย ตามมาตรา 425 (คำพิพากษาฎีกาที่ 746-750/2538)

เมื่อมีความรับผิดชอบเพื่อละเมิดถึงแก่ความตาย ผู้เสียหายย่อมมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ตามมาตรา 443 และ 445 โดยมีสิทธิเรียกร้องได้ในเรื่องค่าปลงศพ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอย่างอื่นอันเกี่ยว

เนื่องกับการปลงศพ ค่ารักษาพยาบาลก่อนตาย ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ก่อนตาย ค่าขาดไร้อุปการะ และค่าขาดการงานในครัวเรือน

ข้อเท็จจริงตามปัญหา เด็กชายค่อมเป็นบุตรนอกกฎหมายของนายค่อม เนื่องจากมิได้จดทะเบียนสมรสกัน แม้ว่าจะได้อยู่กินกันโดยเปิดเผย และแม้ว่าเด็กชายค่อมจะได้ใช้นามสกุลของนายค่อมก็ตาม นายค่อมก็ยังมีฐานะเป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเด็กชายค่อมอยู่ดี ดังนั้น เด็กชายค่อมจึงไม่มีสิทธิเรียกร้องในค่าขาดไร้อุปการะตามมาตรา 433 เพราะกฎหมายให้สิทธิในการเรียกร้องได้เฉพาะต่อบุคคลที่มีสิทธิได้รับการอุปการะเลี้ยงดูตามกฎหมายอยู่ก่อนและต่อมาได้ขาดไร้อุปการะตามสิทธินั้นไป เมื่อเด็กชายค่อมมิได้เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของนายค่อมจึงไม่มีสิทธิได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากนายค่อมมาตั้งแต่แรกแล้ว ย่อมอ้างการขาดไร้อุปการะไม่ได้

ข้อ 4. นายสิงห์ขับรถด้วยความประมาทเลินเล่อชนรถจักรยานยนต์ที่มีนายสีเป็นคนขับ โดยมีนายสาเป็นคนซ้อนท้าย ปรากฏว่านายสาถึงแก่ความตาย ส่วนนายสีได้รับบาดเจ็บและสลบไป ระหว่างที่นายสีสลบอยู่นั้นเงินในกระเป๋าจำนวน 5,000 บาท สูญหายไป นายสีรักษาตัวในโรงพยาบาลเสียค่าใช้จ่ายไป 10,000 บาท จึงหายเป็นปกติ ข้อเท็จจริงได้ความว่านายสาอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยากับนางสอนโดยมิได้จดทะเบียนเกิดบุตรหนึ่งคนคือเด็กชายแดง ในขณะที่เด็กชายแดงเกิดใหม่ๆ นายสาอมให้เด็กชายแดงใช้นามสกุลของนายสา และนายสาได้อุปการะเลี้ยงดูเด็กชายแดงตลอดมา ให้ตอบคำถามดังต่อไปนี้

- 1) นายสีจะฟ้องเรียกค่ารักษาพยาบาลและเรียกค่าเสียหายในกรณีเงินในกระเป๋าจำนวน 5,000 บาท สูญหายไป จากนายสีได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- 2) เด็กชายแดงจะฟ้องเรียก ค่าปลงศพ และค่าขาดไร้อุปการะ จากนายสีได้หรือไม่

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 วรรค 2, มาตรา 433, มาตรา 444

วินิจฉัย การที่นายสิงห์ขับรถด้วยความประมาทเลินเล่อชนรถจักรยานยนต์และนายสีได้รับบาดเจ็บ นายสียอมฟ้องเรียกค่ารักษาพยาบาลจำนวน 10,000 บาท จากนายสีได้ตามมาตรา 444 เพราะถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป

กรณีการเงินในกระเป๋าของนายสีสูญหายไปในระหว่างที่นายสีหลับไปนั้น นายสีฟ้องเรียก ร้องจากนายสิงห์ได้ตามมาตรา 438 วรรคสอง เพราะถือว่าเป็นค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อ ความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้น (เทียบฎีกาที่ 1576/2506)

เด็กชายแดงฟ้องเรียกค่าปลงศพจากนายสิงห์ได้ ตามมาตรา 443 เพราะเด็กชายแดงเป็น ทายาทของนายสา เนื่องจากนายสาได้รับรองเด็กชายแดงโดยพฤติการณ์ไม่ว่าจะเป็นการให้ใช้นาม สกุลหรืออุปการะเลี้ยงดูตลอดมา (เทียบฎีกาที่ 14/2517)

เด็กชายแดง ฟ้องเรียกค่าไว้รูปการะจากนายสิงห์ไม่ได้ เพราะเด็กชายแดงเป็นบุตรที่ไม่ ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากนายสาและนางสอนไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน

ข้อ 5. นายเอมีอาชีพรับจ้างทั่วไป ได้รับจ้างนายอ้อเจ้าของกิจการร้านขายแก๊ส บรรทุกแก๊สไปส่ง ลูกค้า โดยคิดค่าจ้างเป็นรายเที่ยว ทั้งปีแล้วแต่นายอ้อจะว่าจ้างให้ส่งวันละกี่เที่ยว ขณะเดียวกันนายเอ ก็รับจ้างนายอ้อมในการส่งหนังสือพิมพ์ให้กับลูกค้าตามบ้านด้วย ระหว่างที่นายเอขับรถไปส่งแก๊สให้ กับลูกค้าของนายอ้อ นายเอขับรถโดยประมาทชนหาบไซ่ปิ้งข้าวเหนียวซึ่งนายอ้อวนหาบมา ทำให้เตา และไซ่แตกเสียหายหมด และรถบรรทุกเลยไปชนรถยนต์ซึ่งนายอ้อขับมาและมีตราชนส่งกรุงเทพ (ข.ส.ม.ก.) ติดอยู่ข้างรถ ทำให้รถพังเสียหาย นายอ้อกลัวความผิดจึงรีบจ่ายค่าเตาและไซ่ให้นายอ้อวน ไป และจ่ายค่าซ่อมรถให้นายอ้อด้วย ดังนี้ถามว่า

- ก) หากนายอ้อวนรับเงินจากนายเอไปแล้ว เห็นว่าไม่คุ้มความเสียหาย นายอ้อวนจะมาเรียก ร้องค่าเสียหายจากนายอ้ออีกได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ข) หากข.ส.ม.ก. ไม่ได้รับเงินค่าซ่อมรถยนต์จากนายอ้อ ข.ส.ม.ก. จะเรียกร้องจากนายอ้อ และนายเอให้ชดใช้อีกได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 , 428, 441

วินิจฉัย นายอ้อขับรถชนรถยนต์โดยประมาทเล็กน้อยเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น นายอ้อจึงต้องผิด ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา 420 ซึ่งผู้เสียหายได้แก่นายอ้อวนเจ้าของเตาและ ไซ่ ชนส่งมวลชนกรุงเทพ (ข.ส.ม.ก.) เจ้าของรถยนต์ที่ถูกชน

นายเอ้และนายอ้อ มีความสัมพันธ์กันตามสัญญาจ้างทำของ ซึ่งมีนายอ้อเป็นผู้ว่าจ้างและนายเอ้เป็นผู้รับจ้าง ดังนั้น เมื่อนายเอ้ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นในระหว่างทำงานที่ว่าจ้างนั้น อีกทั้งข้อเท็จจริงก็ไม่ปรากฏว่านายอ้อผู้ว่าจ้างเป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่ส่งให้ทำ หรือในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้าง นายอ้อผู้ว่าจ้างจึงไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ใคร ตามมาตรา 428

นายเอ้ทำละเมิดต่อ ข.ส.ม.ก. นายเอ้ย่อมต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ ข.ส.ม.ก. แต่นายเอ้ไปชดเชยให้แก่ นายอ้อ ซึ่งมีผู้ใช้เสียหายแม้ว่านายอ้อจะเป็นผู้ครองรถยนต์ (สังหาริมทรัพย์) อยู่ในขณะละเมิด นายเอ้ก็อ้างความหลุดพ้น เพราะการที่ได้ใช้ให้เช่นนั้นไม่ได้ เพราะสิทธิของนายอ้อนั้น นายอ้อไม่รู้ถึงสิทธิเพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งหากนายเอ้ใช้ความระมัดระวังเพียงเล็กน้อย ก็ย่อมต้องทราบว่านายอ้อไม่ใช่เจ้าของรถยนต์ ดังนั้น ข.ส.ม.ก. จึงยังคงต้องมีสิทธิเรียกร้องให้นายเอ้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้ตนได้ ทั้งนี้ตามมาตรา 441 แต่ ข.ส.ม.ก. ไม่มีสิทธิเรียกร้องให้นายอ้อชดเชยแต่อย่างใด เพราะนายอ้อไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่นายเอ้ก่อให้เกิดขึ้นในระหว่างทำการทำงานที่ว่าจ้างตามมาตรา 428

ข้อ 6. นายสาเช่าบ้านของนายสอนมีกำหนดเวลา 1 ปี ในระหว่างสัญญาเช่านั้นนายสาได้พานายสิงห์ ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของนายสามาพักอาศัยด้วย วันแรกที่นายสิงห์มาพักอาศัยนายสิงห์ได้ประมาทเลินเล่อทิ้งก้นบุหรี่ลงพื้นห้องเป็นเหตุให้ไฟไหม้ห้องที่นายสิงห์นอนอยู่ นอกนั้นไฟได้ลุกลามไปยังห้องนอนของนายสาและโหม้บางสิกรรยาของนายสาได้รับบาดเจ็บสาหัส ส่วนนายสาไม่ได้รับอันตรายแต่อย่างใด นางสีต้องรักษาตัวในโรงพยาบาลเป็นเวลา 6 เดือน เสียค่าใช้จ่ายไป 100,000 บาท จากการที่นางสีถูกไฟไหม้บริเวณใบหน้าจึงเป็นเหตุให้นางสีเสียโฉมอย่างถาวร ให้ตอบคำถามดังต่อไปนี้

ก) กรณีไฟไหม้บ้านนั้น ถ้านายสิงห์เข้าใจโดยสุจริตว่าบ้านที่เกิดเหตุเป็นบ้านของนายสา จึงชดเชยเงินให้นายสาเป็นค่าบ้านที่เสียหายคิดเป็นจำนวนเงิน 200,000 บาท และนายสาได้รับเงินเอาไว้แล้ว ต่อมานายสอนซึ่งเป็นเจ้าของบ้านที่แท้จริงมาฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากนายสิงห์ ดังนี้ นายสิงห์ต้องรับผิดชอบต่อนายสอนหรือไม่เพราะเหตุใด

- ข) กรณีไฟไหม้บ้านสินนั้น นางสีจะฟ้องนายสิงห์เรียกค่าสินไหมทดแทนอะไรได้บ้าง ถ้าข้อเท็จจริงฟังได้ว่านางสีอยู่บ้านเฉย ๆ ไม่มีอาชีพแต่อย่างใด

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 441 และ 444, 446

วินิจฉัย

- ก) กรณีตามปัญหา บ้านเป็นอสังหาริมทรัพย์จะนำหลักเกณฑ์ตามมาตรา 441 มาใช้บังคับไม่ได้ ดังนั้นเมื่อนายสิงห์กระทำโดยประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้ไฟไหม้บ้านของนายสอน นายสิงห์ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่นายสอนซึ่งเป็นเจ้าของอย่างแท้จริง
- ข) กรณีตามปัญหา การที่นายสิงห์กระทำโดยประมาทเลินเล่อ เป็นเหตุให้ไฟไหม้บ้านสีได้รับอันตรายแก่กาย ถือได้ว่านายสิงห์กระทำละเมิดต่อนางสี นางสีฟ้องเรียกค่ารักษาพยาบาลจำนวน 1 แสนบาท จากนายสิงห์ได้ ตาม ป. พ. พ. มาตรา 444

กรณีนางสีถูกไฟไหม้บริเวณใบหน้าจนเป็นเหตุให้หน้าของนางสีเสียโฉมอย่างติดตัวนั้น นางสีฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่น อันมิใช่ตัวเงินได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446